

matis; verum ut ea in eleemosynas erogetis: hæc non tam vestra sunt, quam nostra, et si nostra non sint ea, nostra facere tenemini nobis impertiendo: *Nostrum est quod effunditis*. Et ideo raptores simul estis et crudeles; *raptores*, quia quæ nostra sunt detinetis et effunditis; *crudeles* vero, quia crudeliter nobis subtrahitis quæ nobis necessaria sunt: *nobis crudeliter subtrahitur quod inaniter vos expenditis*. Divites ergo, ut constat ex jam dictis, superflua et quæ sunt ultra decentiam status, tenentur in eleemosynas erogare: *quod est ultra decentiam status, debet in eleemosynas dispensari, et hoc cadit sub præcepto* (D. Th. in 4, d. 25, a. 2). Magna quidem hæc divitum erga pauperes obligatio; atque ad majora adhuc tenentur erga pauperes, quos in gravissima, vel extrema necessitate constitutos norunt: tunc enim non solum tenentur ad superflua, sed etiam ad sibi utilia eis impendenda, nisi et ipsi parem necessitatem patiantur. Unde communiter cum S. Ambrosio docent auctores, quod si quis magnam, qua pauper aliquis gravatur, necessitatem agnoscens, non ei subveniat, cum possit, homicida est et reus mortis illius pauperis, si defectu subsidii pereat: *Si non pavisti, occidisti*. Vides pauperem nudum, qui ob gravissimum quod patitur frigus, perit, quique non occubisset, si ei vestem dedisses obsoletam, quæ in domo tua putrescit; reus es mortis ejus: *occidisti*. Vides pauperem, qui graviter infirmatur, cui si subvenires, ad pristinam sanitatem reverteretur; et qui moritur, quia ei tuum auxilium denegasti, reus es mortis ejus: *occidisti*. O quot hujusmodi homicidæ in hoc mundo! Quot sunt divites, qui cum iis quæ pauperibus debent, non satisfaciant, homicidæ illorum fiunt! Ex his homicidis fuit ille epulo, qui pauperi Lazaro cadentes e mensa micas denegavit; ex his homicidis sunt, qui non occurrunt extremæ necessitati pauperum, quam certe noscunt. Ille, quia pauperi Lazaro panis frustum dare noluit, in inferno nec aquæ guttam obtinere potuit; et isti, quia pauperibus dare recusant ea, quæ iis ex Dei præcepto debent, æternis inferni cruciatibus addicentur. Clamant in hoc mundo pauperes ad januam divitis, ut ab eo eleemosynam impetrent;

et clamabunt avari divites in inferno, ut a Deo misericordiam consequantur: eadem autem illos mensura Deus metietur, qua et ipsi mendicos mensi sunt, et quia hic duri et immisericordes fuerunt erga pauperes, Deus similiter erga illos erit immisericors, nullamque unquam ab eo gratiam et misericordiam obtinebunt; in æternum inferni pœna plectentur. O quales tunc divitum lachrymæ! o quales gemitus! o quam maxime tunc optarent suis in hoc mundo satisfecisse obligationibus! Tunc vellent aliena restituisse, mercenariis justam mercedem tribuisse, et pauperibus largas eleemosynas erogasse. Tunc dicent, o utinam credidisset concionatoribus et confesariis, qui ad peragenda quæ mei muneris erant, ne sollicitabant! Tunc clamabunt, o utinam meis omnibus obligationibus fecissem satis! Vana hæc erunt divitum vota; inutilia hæc eorum erunt desideria. Quapropter, o divites, agite nunc quod tunc quisque vestrum fecisse optaret; aliena nunc propriis dominis reddite; mercenariis debitam mercedem prompte tribuite, pauperibus eleemosynam date, et Pater cœlestis æternam vobis mercedem concedet. Amen.

DOMINICA PASSIONIS

DE VITÆ INNOCENTIA.

Quis ex vobis arguet me de peccato? (Joan. 8, 36).

Cum iniquis et peccatoribus in hoc mundo mixti sunt justi et innocentes; ibi habitat agnus cum pardo, lupus cum agno, et innocens cum homine peccatore. Verum est, quod novit Deus, qui sint ejus; justos, et innocentes agnoscit, eos fovet illos protegit, iisque benefacere non desinit; dum autem inno-

centium et *justorum anime in manu Dei sunt*, in eos tela sua vibrant impii, adversus illos acunt linguas suas, ac illos inique persequuntur. Hoc videre est in hodierno Evangelio, in quo fertur, adversus Christum omnis innocentie magistrum insurrexisse Scribas et Phariseos; qui eum Samaritanum vocant, qui illum demonium habere blasphemant, quique lapides tollunt, ut in illum jaciunt. Detestanda quidem hæc hominum impiorum malitia; ac æmulanda magis Christi Domini innocentia, quæ tanta extitit, ut nec levissimi peccati vere argui potuerit; *Quis, ex vobis arguet me de peccato?* Christi innocentiam, ut exemplar a nobis imitandum, in hac concione proponam. *Ave.*

Innocens est, qui in nullum unquam peccatum incidit; *innocentior*, qui non solum omni peccato, verum et omni ad peccatum affectu caruit; *innocentissimus*, qui non solum peccatum et affectum ad peccatum, verum nec aliquam etiam peccati speciem habuit. Talis autem extitit innocentia Christi Salvatoris, qui quidem nullius peccati reus fuit, cum de fide sit, eum nec peccasse, nec peccare potuisse, *Ipse peccatum non fecit* (1. Joan. 3); qui otiam nullum affectum ad peccatum habuit, cum illud summo odio prosecutus sit, ac ad illud destruendum venerit, *Apparuit, ut peccata nostra tolleret*; qui tandem nullam peccati speciem et umbram prætulit, cum fuerit ita *sanctus, innocens, impollutus, et segregatus a peccatoribus*, ut nullus eum vere peccati alicujus arguere potuerit; *Quis ex vobis arguet me de peccato?* O mirabilem Christi innocentiam! Quis alius hic in terris tantæ reperietur innocentie, ut nec peccatum, nec peccandi affectum, nec speciem peccati habuerit? Certe nullum talem reperire est: nihilominus æmulanda est hæc innocentia, et quisque pro viribus contendere debet, ut a seipso omne peccatum, omnem affectum ad peccatum, omnemque peccati speciem tollat. Unusquisque a seipso auferre debet 1. omne peccatum; 2. omnem affectum ad peccatum; 3. omnem speciem peccati.

I PARS.

Tollendum est omne peccatum.

Tanta Christi extitit innocentia, ut nec vel minimi cujusvis peccati argui potuerit; *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Hæc autem æmulanda innocentia saltem quoad gravia peccata, ita ut nec unicum unquam in nobis regnet mortale peccatum. Quod expresse docet Spiritus Sanctus, asserens illum multa bona perdere, qui vel unicum grave crimen perpetraverit; *qui in uno peccaverit, multa bona perdet* (Ecl. 9, 18). Homo justus aurea charitate nitet, gratiæ divini thesauris est dives, Dei amicitia gaudet, jusque ad æternam felicitatem habet; si vero in unicum incidat mortale peccatum, hæc omnia bona perdit, quia adveniens mortale peccatum, hæc omnia et alia multa bona e corde justii obliterat, et, ut præfata Ecclesiastes verba exponit S. Dorotheus, *si decies cuique bene operari contingerit, et semel tantum facere malum, id unicum tanta illa bona perdit ac destruit*. Negationem malignæ esse naturæ asserunt philosophi, ejusque in hoc consistit malitia, quod omnia eam subsequencia destruat: *Negatio malignantis est naturæ; quidquid post se invenit, destruit*. Dic aliquem esse justum, sapientem, et doctum; da illi quos volueris gloriæ titulos; si omnibus his titulis unicum præponas negationem, si unicum non præeat, omnia subsequencia destruet, ita ut qui antea dicebatur justus, sapiens et doctus, postea dicatur non justus, non sapiens, non doctus. Eadem ac longe major est mortalibus peccati malitia: quantumvis enim quis sit justus, quantumvis innumeris fulgeat virtutibus et meritis, si unicum adveniat mortale peccatum hæc omnia destruet: *Qui in uno peccaverit, multa bona perdet*. Ideo cum tanta sit mortalis peccata malitia, omnia penitus tollenda et eliminanda sunt peccata mortalia. Perbelle dixit Cicero, hominem probum et justum esse similem versui, seu metro poetico, cui si vel syllaba desit aut

exerret, totum vitiosum est, et publico sibilo ac convicio excipitur: *Cui si syllaba desit, aut exeret, exsibilans* (Paradox. 5). Idem sane dicendum de quolibet homine justo; est enim quasi versus et quasi carmen poeticum: quia si peccet mortaliter, sive per excessum, sive per defectum, justus esse desinit et peccator evadit. Oret quis assidue, jeunet, eleemosynas largiter eroget, aliisque multis niteat virtutibus, si luxuriae, gula, vel alteri cuicumque vitio indulgeat, adeo ut vel in unum mortale labatur justus esse desinit, ac peccator fit et malus. Ergo tollenda et fuganda a nobis omnia peccata mortalia, ita ut nec uno eorum animas nostras inquinari patiamur.

Cum Alexander magnus, ut Deus honorari voluit, omnibusque sibi subditis imperavit, ut sibi divinos honores impenderent ac ut Deum venerarentur, Calisthenes philosophus, qua majori potuit modestia et humilitate eum commovit, hos honores homini mortali non deberi. Quod monitum ita regi displicuit, ut Calisthenem naribus, auribus, labisque truncatum, cum cane cavea inclusum circumferri, ac tandem occidi imperaverit. O infandum Alexandri crimen! Quod, licet unicum, omnes heroicis tanti principis virtutes obscurat et quasi sustulisse assertit Seneca: *hoc est, inquit, Alexandri crimen eternum. quod nulla virtus, nulla bellorum felicitas redimet* (quæ. nat. 6, 2). Non dicas, tantam esse Alexandri gloriam, ut multa Persarum millia trucidarit; nam in promptu respondebit Seneca: *quoties quis dixerit, occidit Persarum multa millia, opponetur; et Calisthenem occidit*. Non dicas, famosum hunc principem, Darium Persarum regem occidisse, respondebit enim Seneca: *quoties dictum erit, occidit Darium, penes quem tunc magnam regnum erat, opponetur; et Calisthenem occidit*. Non dicas, Alexandrum omnia fere totius mundi subjugasse regna, ac imperii sui terminos quam longissime protendisse; nam respondet Seneca: *quoties dictum erit omnia Oceano tenus vicit, ipsum quoque tentavit novis classibus, et imperium ex angulo Thraciæ usque ad Orientis terminos protulit, dicitur: sed Calisthenem occidit*. O gravissimum Alexandri crimen! quod « licet unicum » tantam tamen nomini et gloriæ ejus maculam inussit.

ut omnia præclara ejus facta denigraverit et quasi annihilarit. Quod autem de Alexandro Seneca, hoc et de omnibus penitus hominibus dici potest. Sit vir prudentia insignis, corporis afflictatione conspicuus, charitate erga pauperes mirabilis, humilitate et patientia illustris, si unicum scelus perpetrasse dignoscatur, aut si unico vitio addictus sit, illud unicum vitium omnes ejus virtutes obscurat. Dicit quis; adolescens ille bonæ indolis est, ac pietatis exercitiis assiduus: mercator hic quotidie sacris interest, ac erga pauperes est liberalis: iste caudiceus pupillorum jura tuetur, ac orphanis est adiutor. Fateor hæc omnia bona esse et laudabilia; si vero hic adolescens, mercator ille et iste caudiceus sint vel unius criminis rei, hoc unicum crimen omnes eorum virtutes denigrat, obscurat et destruit. Non sufficit, quod quis aliquibus floreat virtutibus, si omnia penitus crimina non emendat et tollat: *nisi totum emendasti, nondum quidquam fecisse puta* (Chrysos. 19 ad pop.). Hoc præclare docuit vir quidam nobilis et ingeniosus, dum in gentilitiam tesseram sibi lænæam (1) adlagit hydram, brevi hoc addito lemmate: *aut omnia, aut nullum*. Nostis septicipitem fuisse hanc hydram, nec debellari potuisse, nisi uno ictu septem ejus capita simul truncarentur, quia si unicum tantum amputatum esset, ex illius capitis trunco septem alia orta essent. Et ideo victor fuit Hercules, qui unico ictu septem hæc capita demessuit. O præclarum symbolum, quo docemur, quomodo septiceps peccatorum hydra, seu septem peccata capitalia a nobis destruenda sint; non enim aliqua solum, sed omnia prorsus sunt abscindenda et a conscientia nostra expellenda, ita ut nec unicum in nobis remaneat: *aut omnia, aut nullum*. Leproso Naaman, Syriæ principi, imperavit Elyseus propheta, ut septies in Jordane lavaret se: *Vade et lavare septies in Jordane et recipiet sanitatem caro tua et mundaberis* (4. Reg. 5, 10). Cur ab eo petit Elyseus, ut septies lavet se in aquis Jordanis?

(1) Iernes, palus in regione Peloponnensi (Morea) celebris propter hydram ex septemplici capite, de qua fabulantur poetae et scriptores ethnici. N. E.

Certum est, quod ab his aquis physice agentibus sanari minime poterat, et ideo sanandus erat, quia prophetae imperanti obtemperabat. Cur ergo propheta, ut probet leprosi hujus obedientiam et ut illum sanet a lepra non ei imperat, ut bis, ter, vel decies, sed ut septies lavet se in Jordane: *Lava te septies?* Hoc ad nostram instructionem factum est, ut scilicet discamus eos, qui a peccatorum lepra mundari voluerint, septies seu ob omnibus peccatis mortalibus, quæ ad septem reducuntur, lavari debere, ita ut qui unicum lavare negligerent, nullum lavaret et a peccati lepra nullo modo sanaretur. Lavare ergo septies; lava et in temetipso omnia penitus destrue mortalia, ita ut nec unicum in te maneat. Josue et Israëlitis præcepit Deus, ut civitatem Jericho everterent: hocque præceptum ab iis ita adimpleri voluit. Primo, ut septies hanc circumirent civitatem: *Septiesque circumibitis civitatem.* Secundo, ut populus voce magna clamaret: *Conclamabit populus vociferatione maxima.* Tertio, ut non tantum aliqua pars, verum tota penitus civitas destrueretur: *Et muri funditus corruent civitatis.* Ecce quid facere debeat homo peccator: Jericho enim *iniquitatem* significat; ideo quisque peccator Jericho, seu iniquitatem destruere debet. Ut autem illam destruat, septies, id est pluries debet circumire debet interiora conscientie suæ, ut agnoscat quæ ibi peccata lateant: deinde ad Deum clamet necesse est, ut ab eo gratiam et misericordiam postulet: ac tandem non partem solum, sed totam civitatem Jericho, seu omnia peccata mortalia debet funditus evertere, ita ut nullum in corde suo mortale peccatum relinquat. Si enim vel unicum relinquat, hoc nil ei proderit. Quid prodest, civitatem mœnibus esse circumctam, fortissimis vallibus inaccessam, propugnaculis et arce munitam, si unicui hosti pateat aditus, quo facile in eam ingredi, eamque invadere possit? Quid prodest, adversus aquarum impetum, densum extruxisse aggerem, si vel unica remaneat rimula, qua domus destruat? Quid prodest, sex e domo expulisse latrones, si septimus in ea absconditus remaneat, qui solus dominum domus sit occisurus et bona ejus direpturus? Sicut hæc omnia parum proderent, ita parum proderit, si

quis omnia e corde suo expellat mortalia, uno excepto, quo hosti pateat aditus ad illum bonis spiritualibus spoliandum et spiritualiter occidendum. Hoc novit callidus satanas et ideo hominibus suadere conatur, ut uni saltem mortali peccato adhæreant. Erga illos se habet, inquit Chrysostomus, sicut se habere solet puer erga aviculam, cujus modo pedem unico filo ligatum teneat, eam hinc inde volitare sinit, quantum voluerit: sic, ut ait os illud aureum, daemon parum curat, quod quis jejuret, facultates pauperibus distribuat, sacramenta frequenter recipiat, multaque alia bona opera faciat, modo illum unico mortali peccato vinctum teneat, sciens hæc omnia non esse meritoria, ac unicum hoc mortale sufficere ad mortem spiritualem et æternam ei afferendam. Non igitur hæc solum, aut illa, omnia penitus peccata mortalia a se quisque tollere et eliminare debet. Querit S. Basilius, an homo, qui multa bona opera fecerit, propter unicum malum opus, seu propter unicum mortale, cujus penitentiam non egerit, sit damnandus ac æternis cruciatibus addicendus: *Numquid ex omnibus recte factis, si unum aliquod alicui tantum obfuerit, is propterea salutem non adipiscatur?* (in reg. brev. int. 233). Eandem questionem agitant multi doctores, variisque tum auctoritatibus, tum rationibus probant, eum revera fore damnandum. Quod et assertit S. Basilius, idque probat exemplo S. Petri, qui licet præclara multa pro Christi amore perfecisset, atque ab eo *Beatus* sit appellatus: quia tamen una tantum in re, ab obedientia visus est discedere, ei dixit Christus: *Nisi laveris te, non habebis partem mecum*, id est, salvus non eris, sed in æternum peribis. Ecce quo ducit unicum mortale: semel mortaliter peccasse, æternum periisse est; per unicum lethiferam noxam, quæ per penitentiam non deletur, omnis optate felicitatis spes evertitur, et ponarum æternitatis incurritur. Itaque non aliqua dumtaxat, verum omnia prorsus tollantur peccata mortalia, *ac etiam omnis affectus ad peccatum.*

II PARS.

Tollendus est omnis affectus ad peccatum.

Cum invenit Christus hominem, qui ab immani dæmonum legione torquebatur, eos omnes simul eiecit, ita ut nec unicum e tartareis illis hospitibus ibi remanere permiserit. Cur non jam aliquos, deinde alios, sed omnes simul Christus expulit? Respondet Augustinus, hoc fecisse, ut ostenderet omnia peccata mortalia per penitentiam esse expellenda, ita ut nullum remaneat: *Ostendens, quod si etiam peccata sint mille, oportet de omnibus penitere* (lib. de pen.). Hoc sane ita fieri necesse est, quia impossibile est, unum mortale remitti sine alio; omnia simul remittuntur, aut nullum, ideoque omnia mortalia sunt simul necessario tollenda. Jamvero tollendus est etiam omnis affectus ad peccatum mortale. Hoc præclare docuit pereximius penitentiae præco S. Joannes Baptista, qui postquam prædicavit populis omnium peccatorum agendam esse penitentiam: *penitentiam agite*; talem docet esse debere penitentiam, ut peccatorum radices seu affectus pravi, a quibus, tamquam a radicibus, exterius pullulant peccata, penitus eradicentur. *Jam, inquit, securis ad radicem posita est*; non ait, excutienda peccatorum folia, vel aliquos eorum ramos excidendos, sed securim ad radices esse ponendam, ita ut affectus pravi, a quibus, veluti a radice, oriuntur peccata, penitus extirpentur: *Securis ad radices peccati ponenda est, ut irreparabiliter extirpentur* (S. Gryst. ho. 3 in Matt.). Quod ita necesse censet D. Bernardus, ut penitentiam, qua non eradicantur affectus ad peccatum, seu voluntas peccandi, non tam penitentiam, quam fictionem execrandam esse asserat; *An vero, inquit, aliud est quam fictio execranda, si peccata superficie tenus radas, non intrinsecus eradicas? Certus esto, quoniam pullabunt ulterius. Quod periculum si volumus declinare, securim ponamus necesse est ad radices* (serm. 2 de Assumpt.).

Dixit Deus Abrahamo: *Egredere de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram quam monstravero tibi* (Gen. 12, 1). Jam de domo et terra sua egressus erat Abraham, cum præcepit ei Deus, ut egrederetur: cur ergo ei egredi imperat, cum jam egressus sit? Mysterium explicat Rupertus Abbas, dicens ei præcepisse Deum ut de domo et de terra egrederetur, de quibus egressus erat, quia volebat, ut ex iis egrederetur affectu, qui ex iis jam corpore egressus erat: *ut sicut de terra Chaldæorum corpore egressus erat, ita affectu egrederetur*. Eandem fere explicationem adducit S. Augustinus, ajens, Abrahamo Deum præcepisse: *non ut corpus inde ejiceret, quod jam fecerat, sed ut cor inde exelleret, quod forte non fecerat*. O præclaram explicationem, quæ optime proposito nostro congruit! terra enim, in qua morabatur Abraham, erat terra Chaldæorum, quæ iniquitatem significat: e terra autem Chaldæorum, seu iniquitatis, egredi debet peccator, non solum actu, etiam corde et affectu exeat oportet ut peccandi voluntatem et affectum ad peccatum tollat. Non enim sufficit, quod quis ab actibus externis luxuriæ, avaritiæ, gulæ et aliorum vitiorum absteat; necesse est, ut ab iis egrediatur corde, ita ut voluntatem et affectum ad hujusmodi peccata penitus tollat. Israëlítico populo ex parte Dei imperavit Samuel, ut omnia idola de medio sui tolleret: *Auferite deos alienos de medio vestri* (I. Reg. 7). Adnotant autem sanctus Gregorius et Tostatus, tunc nulla extitisse idola in Israël, quia omnia penitus ablata fuerant; qua ergo de causa præcipit eis Samuel, ut auferant idola de medio sui? Hoc præcipit, ut doceat eos, tollendum esse affectum ad idola. Jam illa revera abjecerant e templis et domibus suis; remanebant adhuc in medio eorum, seu in corde per affectum, ideo præcipit Samuel ut tollant ea de medio sui, seu ut e corde suo affectum ad idola evellant. Salubre quidem hoc Samuelis præceptum, quod et ad nostram eruditionem factum est: idola enim hominum sunt peccata quæ colunt; huius idolum est avaritia, alterius luxuria et alterius gula. Hæc autem idola totaliter tollenda, non solum actu, verum et affectu, ita ut omnis penitus auferatur affectus

ad hujusmodi idola. Hujus rei præclaram ideam dedit purpuratus quidam Præsul, cum in camera tabellam exposuit, in qua picta erat poenitentia, non ciliciis et flagellis armata, non jejuniis et vigiliis extenuata, nec vilibus induta vestibus, sed ad modum nobilis cujusdam matronæ modeste vestitæ et accensas duas faces portantis, quarum una manus et altera cor hominis poenitentis comburebat. Ejus urebat manus, ut ostenderet, peccata exterius esse abscondenda; eiusque cor cremabat, ut manifestaret, hominem vere poenitentem, non solum actu et exterius, etiam interius, ac toto corde et affectu peccata sua debere tollere. Neque enim sufficeret, peccata exterius sustulisse, e corde etiam sunt penitus evellenda, ita ut nulla peccandi voluntas, nullusque ad peccatum affectus remaneat. Curiose inquisierunt, nonnulli quo flagitii genere plures ad tartara ducantur? Variæque circa hoc authorum fuere judicia. Carolus Scribanus arbitratur, e centum qui aliena detinent, ob injustitiam seu ob defectum restitutionis, facile nonaginta æternum perire. S. Remigius asseruit, quod, *demptis parvulis, ex adultis propter carnis vitium pauci salvantur*. S. Antonius ait, ob idololatriam et hæresim innumeros ad infernum ruere et caudiceo gregatim ut porcos illud properare; ipse fatear unum esse malum, a quo dæmones et homines ad inferos præcipitantur, nempe malam voluntatem, quia omne peccatum voluntarium est, atque a voluntate procedit, prout ait Divus Augustinus: *Usque adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium* (de ver. rel. 14). Ipsam etiam voluntatem peccandi esse peccatum manifestavit Christus, cum dixit, non solum hunc peccare mortaliter, qui alterius mulierem carnaliter cognoverit, verum et qui eam cognoscere voluerit et concupierit: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam macchatus est eam in corde suo* (Matt. 5). Ideo non externa solum præcavenda peccata, verum et ipsa emendanda voluntas et affectus peccandi: quia pravus ille affectus in se malus est, et quasi catena in medio cordis posita, hominem ad priora peccata facillime pertrahit. Hæc est catena, quam a medio cordis tollendam clamat Isaias Propheta, dicens: *Si ab-*

stuleris de medio tui catenam (Is. 58). Sunt nonnulli, inquit Isaias, qui catenam habent in collo; hi scilicet, quibus dæmon ita collum stringit, ut impediatur eos, ne peccata sua in confessione fateantur. Pudenda tua confessario manifestare renuis? Catena in collo stringeris: furta tua declarare non vis, quia ad restitutionem cogi times? Catena collum tuum vincitur et stringitur. Hæc autem colli tui catenæ solvendæ sunt, declarando omnia et singula peccata tua, saltem mortalia: *Solve vincula colli tui*. Solvendæ sunt hæc catenæ, omnia mortalia sunt humiliter confitendo, alioquin in æternum peribis. Ac insuper solvenda alia catena, qua cor tuum stringitur, solvendus et tollendus pravus affectus, quo, veluti catena, ad peccatum traheris; in catenam e medio tui tollendam: *Si abstuleris de medio tui catenam*. Quam pauci vero hanc de medio sui catenam auferunt! Adveniente die solemni, furta, calumnias, blasphemias, usuras, libidines, ac omnia peccata sua confitentur multi; tamen plerique affectum ad eadem peccata retinent: ore dicunt, se firmum habere propositum peccata tollendi; catenam autem qua ad illa iterum trahantur, seu pravum affectum in corde suo conservant. Uxor Lot Sodomam corpore quidem reliquit, non corde et affectu, et ideo retro versus Sodomam respexit: multi similiter peccata acta, sed non affectu dimittunt, ea confessario dilucide manifestant, eaque ore detestantur, verum affectu ea retinent, et ideo facillime in ea recidunt. Unde, quæso, tot post peractam poenitentiam recidivæ? Unde fit, ut usurarius, vel libidinosus ante confessionem, post eam in usuras et libidines iterum incidat? Unde, ut blasphemus et detractor ante confessionem, post eam blasphemus etiam sit et detractor? Hoc inde evenit, quod hi catenam e medio sui, seu pravos ad peccatum affectus e cordibus suis nequaquam tollant. Satagendum ergo ut simul peccata et omnes ad peccatum affectus prorsus evellantur, *ac etiam omnis peccati species caveatur*.

III PARS.

Tollenda est omnis peccati species.

Quamvis bonis operibus incumbere indesinenter debeat homo christianus, quandoque tamen ab iis absteat necesse est: et ut docet Guillelmus Parisiensis a triplici bono abstinendum, a bono scilicet quod potest esse occasio mali; a bono, quod a majoribus bonis retrahit; et a bono, *quod habet speciem mali*. Non solum ab homicidio, furto, blasphemia, simonia et aliis criminibus abstinendum, verum et ab omni quod mali speciem præsefert et redolet: *ab omni specie mala abstinete vos* (1. Thess. 5). Non tantum ab ista vel illa, sed ab omni specie mali abstinendum: nec enim sufficit, quod quis a specie avaritiæ vel luxuriæ absteat, cum ab omni mali specie cavere debeat, ac exterius ita se gerere, ut nullius peccati conscius appareat. *Abstinere debet homo ab omni, quod speciem mali præterdit. Et hoc debet caveri, tam in doctrina, quam in operatione* (Hug. Card. in 1. Thess. 5). Mirabilis fuit visio regis Nabuchodonosor, quam ipsemet his verbis enarrat: *Videbam et ecce arbor in medio terre et altitudo ejus nimia. Magna arbor et fortis et proceritas ejus contingens cælum; et aspectus illius erat usque ad terminos univærsæ terræ. Folia ejus pulcherrima et fructus ejus nimius, esca universorum in ea. Subter eam habitabant animalia et bestie et in ramis ejus conversabantur volucres cæli, et ex ea vescebatur omnis caro. Videbam in visione capitis mei super stratum meum et ecce vigil et sanctus de cælo descendit. Clamavit fortiter et sic ait: succidite arborem et præcidite ramos ejus; excutite folia ejus et dispergite fructus ejus. Censet D. Hieronymus, hanc visionem non ad solius Nabuchodonosor, verum etiam ad omnium hominum peccatorum eruditionem factam esse: in peccatore enim peccatum est arbor mala, quæ nascitur ex radice concupiscentiæ: *Concupiscentia cum conceperit, parit pecca-**

tum (Iacob. 2, 15). Tanta hujus arboris est proceritas, ut usque ad cælum et ad majestatem Dei, quam offendit, infelicitur peringat: *ascendit malitia ejus coram me* (Jonæ 1, 2). Extenduntur rami ejus ejusque ad terminos univærsæ terræ: quia peccator ab alio bona auferit, alterum honore spoliat: puellis est in scandalum, viduis in ruinam, matrimonio junctis in familiæ dedecus, omnibus tandem et undique malus est. Sub illius arboris umbra quiescunt animalia et bestie; quia peccator gulosus animam habet lupinam, lascivus suinam, iracundus caninam, superbus pavoninam, ita ut omnium bestiarum species et mores in anima sua exhibere videatur. Quid remedi? Amputetur arbor: *destruatur corpus peccati* (Rom. 6, 2): in semetipso destruat peccator iram, vindictam, luxuriam et omnia peccata. At non solum destruere debet arborem, seu peccata, debet quoque præscindere ramos, excutere folia, seu delere debet et tollere omnem peccati speciem, ita ut in illo nil exterius appareat, quod mali speciem præseferat. Homo carnalis non solum libidinibus valeat, verum et ne quidem cum metricibus loquatur, ac illam quam domi detinet, puellam ejiciat. Gulosus non solum a gula et ebrietatibus absteat, etiam helluonum consortia vitet, et ne quidem cauponam ingrediatur. Usurarius tandem, superbus, omnisque peccator cuncta sua peccata, et omnem mali speciem et apparentiam tollat: *abstinere debet homo ab omni, quod speciem mali præterdit*. Omnibus mundi thesauris fama bona preferenda est; nam *melius est nomen bonum, quam divitiæ multe* (Eccl. 41, 15); et ideo monet Sapiens, ut bonam famam sollicitè servemus: *Curam habe de bono nomine*. Et D. Augustinus crudelēs vocat eos, qui de fama sua minime curant: *qui famam negligit, crudelis est*. Ut autem quis bonum nomen servet, non debet quidem esse hypocrita, sed ita pius, ut non solum omnia peccata, verum et umbram ac speciem peccati fugiat: *quæ habent similitudinem malitiæ vitare debemus* (D. Th. in 1. Thess.). Ab omni ergo specie mali abstinere debemus, ad propriam famam servandam; ad hæc abstinendum ab omni specie peccati, ad vitandum scandalum pusillorum: *ab omni specie mali absti-*

nete vos, inquit Dionysius Cartusianus, ita quod non solum veraciter, verum et apparenter malum vitetur, ne quis scandalizetur. Docent Casuista, ad vitandum scandalum pusillorum non modo omitendas actiones malas, sed etiam indifferentes; imo et quandoque bonas, quæ non cadunt sub præcepto, si scilicet scandalum aliter vitari nequeat. Cum ergo omitti debeant actiones indifferentes et bonæ ut vitetur scandalum infirmorum, quanto magis vitari debent malæ et mali speciem præseferentes, quæ scandali occasionem præbere possent? Ab his certe sollicitè abstinendum, ne quis scandalizetur. Abstinendum a blasphemia, insuper nec proferenda verba, quæ blasphemiam redoleant: abstinendum a verbis scurrilibus et impudicis, ac etiam ab æquivocis, quæ aliquo sensu libidinem sapiant; non solum illiciti, ipsi etiam liciti ludi quandoque vitandi; ac abstinendum ab omni quod mali speciem præfert, ne quis scandalizetur. Licet sciret D. Paulus, non esse malum manducare carnem: contestatur tamen, se nunquam manducaturum carnem, si inde aliquis occasionem scandali esset accepturus: *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum* (1 Cor. 8). Si autem ab eo, quod de se est indifferens, abstinere D. Paulus, ut vitet scandalum pusillorum, quanto magis abstinere debet quisque ab his, quæ mali speciem habent, ne quis scandalizetur? *Usquequo*, inquit Propheta, *judicatis iniquitatem et facies peccatorum sumitis* (Ps. 81, 5)? Seu, ut exponit Hugo Cardinalis; *usquequo vos facies Angelorum vel hominum peccatorum sumitis?* Facies Luciferi primi peccatoris superbia; hanc sumit, qui eum in superbia imitatur. Facies Adæ, libido sciendi; facies Cain, invidia; Lamech, crudelitas; Nembroth, ambitio; Pharaonis, oppressio subditorum. Horum autem Angelorum et hominum peccatorum sedulo præcavenda peccata, ac vel ipsa facies, sive species peccatorum, quibus hi addicti fuere; igitur tollenda superbia, libido sciendi, invidia, crudelitas et alia peccata, simulque eorum species, ne alii inde occasionem scandali sumant. Jamvero heu! quam multi, non solum peccati speciem, etiam rem præseferunt! Quam multi criminibus, quæ palam

perpetrant, fiunt aliis in scandalum? Væ hujusmodi peccatoribus scandalosis; væ tibi, pater: væ tibi, judex; væ vobis omnibus, qui peccatis vestris alios scandalizatis: *Væ homini illi, per quem scandalum venit* (Matt. 18, 9)! At væ etiam illis, qui aliis scandali: occasio fiunt peccati speciem præseferentes; unicuique enim mandavit Deus, ut proximum corripiat ac salutem ejus invigilet, et tu sumendo faciem peccatoris, proximum scandalizas; væ tibi, miser: *Væ homini illi, per quem scandalum venit*. Multos videre est, qui in peccatis suis palam gloriantur, imo et aliquando in peccatis, quæ nusquam perpetrarunt, quasi illa perpetrassent. Dic, stulte, cur in peccatis gloriaris: *Quid gloriaris in malitia* (Ps. 51, 5)? An ignoras, quod non liceat gloriari, etiam in sapientia, in divitiis, vel in fortitudine: *Non glorietur sapiens in sapientia sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua, et non glorietur dives in divitiis suis* (1er. 6)? Quanto autem minus in peccatis gloriari licet. Cur ergo gloriaris in malitia? Nonne oportet, miser, post commissum peccatum flere, plangere, cor tuum scindere, ac vere poenitere, ut Deum adversus te iratum placare valeas? cur ergo non compungeris, imo in peccatis gloriaris: *Quid gloriaris in malitia?* Ne gloriaris, o miser; potius erubescere, ac peccatorum tuorum poenitentiam age: erubescere; et si peccator coram hominibus visus es, fac ut te poenitentem et pium videant: si peccatis tuis illis fuisti in scandalum, fac ut impostorum bonis tuis operibus illis luceas, illosque ad Deum glorificandum allicias: *Videant opera nostra bona et glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est*. Tolle ergo omnia peccata, tolle omnem affectum ad peccatum, tolle omnem peccati speciem, ac bonis fulgeas operibus, ut æternam merearis gloriam obtinere. Amen.

DOMINICA PALMARUM.

DE MUNDI DIGNITATIBUS.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam
(Math. 21, 5).

Naturale est homini in altum tendere, primum locum appetere et altiores ambire dignitates. Postquam enim protoparentes, qui in amenissimo versabantur paradiso, quique iustitia originali et aliis coelestibus donis erant instructi, cæca ambitione rapere volerunt divinitatem (S. Aug.), ab iis ad posteros fœda hæc dominandi libido transmissa est et in miseram eorum progeniem ventosa dignitatum et præ eminentiæ irrepsit ambitio, illudque malum ita commune et universale factum est, ut *non fere quisquam sit, qui careat amore dominandi et humanam non appetat gloriam* (S. Aug. in ps. 1). Quis, obsecro, perfectior, quis sanctior Apostolis, qui omnem sanctitatem in Christi schola didicere? Attamen sancti illi viri, qui ut humilitatis et omnis sanctitatis exemplaria nobis proponuntur, ambitionis labe non fuere immunes. Ipsi siquidem in Christi regno primatum ambierunt ex iis duo filii Zebedæi, Joannes scilicet et Jacobus, matris et ministerio ambitiose unus ad dexteram et alter ad Christi sinistram sedere petierunt: *dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo* (Matt. 20). Lethiferum hoc ambitionis vitium damnat hodie Christus, qui licet totius mundi verus sit monarcha, in triumphali tamen pompa humili insidet jumento; quo facto docet nos quanti facere debeamus hujus mundi honores et altiores quasque sæculi dignitates. Quod et nos docere pertentabimus in hac concione, quam habebimus de fuga et contemptu dignatum. *Ave.*

Mundi dignitates æstimant, amant et inquirunt viri ambitiosi; eas æstimant plurimum, amant ardentem, inquirunt avide. *Hi*

dignitates sæculi inspicunt tamquam legitimum meritum suorum argumentum et veluti gloriosum honoris et reverentiæ sibi debitæ titulum; eas propterea magni ducunt et multum æstimant. *Hi* in possessione dignitatum quietem, voluptates, honores et delicias multas auspicantur; ideo illas ardentem amant. *Hi* tandem in dignitatibus summum bonum, suæque felicitatis culmen et complementum statuunt; idcirco ad eas summo affectu anhelant, easque sollicitè et avide inquirunt. Ecce quæ sint hominum ambitiosorum vota, qui eorum motus et affectus. At maxima eorum est cæcitas: æstimant enim quod contemnendum, amant quod timendum et inquirunt quod fugiendum. Quod patebit, cum ostenderit, mundi dignitates esse contemnendas, timendas et fugiendas. Mundi dignitates *sunt contemnendæ*, en primam hujus concionis partem; *sunt timendæ*, en secundam; *sunt fugiendæ*, en tertiam.

I PARS.

Mundi dignitates sunt contemnendæ.

Insignes quatuor statusa sacra Scriptura commemorat: *prima*, est vitulus, quem ex auro conflarunt Hebræi in deserto. *Secunda* est statua illa, quam item ex auro fabricaverunt sibi Samaritani. *Tertia* est statua Babyloniorum, et hæc quoque aurea fuit. *Quarta* tandem est, quam in somno vidit rex Nabuchodonosor, et hæc non tantum ex auro, verum et ex argento, ære, ferro, et luto constructa erat. Quator illas statusas verum dignitatum hujus sæculi symbolum et figuram exitisse docet Theodoretus: tres enim priores, inquit, ex solo auro opera et arte hominum fuere conflatae, qui falso sibi suadent, quod quidquid in dignitatibus sæculi rutilat, sit auro purissimum; in quarta vero statua, quæ non ab hominibus, sed a Deo facta fuerat, simul cum auro erat cuprum, ferrum, et lutum, ut significetur, quod si in mundi dignitatibus aliquantulum auri luceat, quo fit ut æstimantur; in iis

tamen sunt alia multa vilia et contemptibilia, quæ homines ad eas despiciendas non parum movere debent: et revera contemnendæ, quia 1. transitorie et fugaces: 2. dolose et fallaces: 3. vanæ et inanes.

1. Transitorias esse mundi dignitates indicaverunt apostoli, cum non sedentes, sed incedentes de primatu disputarunt. *Siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset* (Marc. 9). Non sedent vel quiescunt apostoli, ut quis ipsorum sit primatu dignior, exquirant: non sedent, sed incedunt, quia sicut qui incedit et pertransit, locum quem acquirit, subito deserit, ita et sæculi dignitates, de quibus contendunt apostoli, sunt ita instabiles et fugaces, ut in iis homo non sedeat, verum transeat. Vix enim eas sumus adepti, quod deficere incipiant: et cum illas ad multos annos possidere credimus, subito aufugiunt, et nos deserunt: *principatus sicut ingreditur, sic deseritur; et quamdiu tenetur, labitur* (S. Hier. in c. 9 Marc.). Hanc dignitatum labilitatem ac fugacitatem præclare exprimit Spiritus Sanctus, cum eas lanugini, spumæ, et fumo assimilat: *Spes impij tanquam lanugo est, quæ a vento tollitur: et tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur; et tanquam fumus, qui a vento diffusus est* (Sap. 5, 15). Dignitates et omnem mundi gloriam primo comparat lanugini, quæ est flosculus quidam exilis, similis lanæ tenui, qui facillime vento rapitur. Quæ comparatio legitima est: nam revera omnia mundi sceptræ, coronæ omnes, et quævis dignitates, ad quas homines evehuntur, tam subito evanescent, ut nil aliud quam lanugo quædam vento agitata esse videantur: *spes impij tanquam lanugo est*. Mundi dignitates Spiritus Sanctus secundo confert cum spuma, quæ nil aliud est, quam aqua in varias bullas aëre solum refertas inflata, quæ quidem supernatant; at facillime rumpuntur, dissolvuntur, et evanescent. Qui enim ad sæculi dignitates sublimantur, inflari solent, et super aliorum capita incedere; verum omnis illorum gloria nil aliud est, quam spuma illa inflata, quæ a modico vento dispergitur et dissipatur: etenim hi quam citissime deprimuntur, et his omnibus dignitatibus exiuntur: *tanquam spuma gracilis, quæ a procella*

dispergitur. Dignitates tertio assimilantur fumo, qui surgendo evanescit, et quasi annihilatur: *fumus ascendendo deficit, et sese dilatando evanescit*. Mundi enim dignitates ita fugaces sunt et labiles, ut qui ad eas evehuntur, tanquam fumus cito transeant, simulque cum dignitatibus suis dispareant: *moz ut honorificati fuerint et exaltati, deficient quemadmodum sumus deficient* (Psal. 36, 20). Ecce nativam imaginem dignitatum sæculi, quæ ita transitorie et labiles sunt, ut lanugo, spuma et fumus esse videantur. Ad hæc earum fugacitas et labilitas videtur adhuc esse major, quia fumus et spuma aliquamdiu subsistunt; mundi dignitates tam velociter transeunt, omnisque gloria sæculi ita fugax est, ut de ea potius dici debeat, quod præterierit, quam quod sit et aliquantulum subsistat. Quod optime indicat Ecclesiastes, dicens: *Ego, Ecclesiastes, fui rex Israël in Jerusalem*. Cur non dicit: ergo sum rex, sed *fui rex*? Tunc enim regno potiebatur, tunc sceptrum et coronam Israëliticam gestabat, tunc illi ut suo regi obtemperabant Israëlites, tuncque vere regnabat in Jerusalem; cur ergo non ait: ego sum rex, sed *fui rex*? Sic locutus est Ecclesiastes, ut doceret, ita transitorias esse mundi dignitates, ut de iis potius dicendum, quod fuerint, quam quod sint: *dicit: rex fui, et non rex sum*, inquit Hugo de sancto Victore, *quia sic labitur humanus status, sic fluunt universæ res hominum, ut verius de unaquaque re possit affirmari, quod fuerit, quam quod sit* (hom. 5). Non ergo æstimandæ, potius contemnendæ mundi dignitates sic transitorie et fugaces; contemnendæ etiam quia *dolose sunt et fallaces*.

2. In multis fallaces sunt mundi dignitates; in hoc præcipue, quod satietatem promittant, nunquam tamen satient illos, qui eas possident. Facile quisque sibi suadet, quod cum hanc vel illam dignitatem adeptus fuerit, suæ ibi ambitionis figet terminum, nec altius ovesi cupiet; falluntur omnes: ambitio namque nunquam dicit, sufficit: estque quasi ignis, qui lignis superpositis non extinguitur, imo iis magis et magis augetur. Ambitiosus, inquit S. Bernardus, altiores semper appetit gradus, et ad eminentiores sublimari dignitates continue

peroptat, nec unquam satiatur: *O infinita semper ambitio et insatiabilis avaritia! cum primos honorum gradus meruerint in Ecclesia, non ideo corda quiescunt, duplici semper æstuantia desiderio, quo utique magis ac magis et dilatentur in plura et ad celsiora sublimentur.* Et deinde ad casus speciales descendens, ait: *Cum factus quis fuerit in quacunque Ecclesiâ decanus, vel prepositus, archidiaconus, aut aliquid hujusmodi; non contentus uno in una, plures sibi, imo quot quot valet conquirere honores, satagit, tam in una quam in pluribus: quibus tamen omnibus, si locus evoenerit, libenter unius præferet episcopi dignitatem. Sed numquid sic satiabitur? Factus episcopus, archiepiscopus esse desiderat: quo forte adepto, rursus nescio quid altius somnians, laboriosis itineribus et sumptuosis familiaritatibus Romanum statuit frequentare palatium, quæstuosas sibi quasdam exinde comparans amicitias (de off. Episc. 7, 27).* Hoc idem clarissime ipsa manifestat experientia, qua constat, virum ambitiosum adeptis nunquam satiari dignitatibus; semper ad alias et alias in infinitum anhelare. *Sicut avari, ait sanctus Chrysostomus, quanto plura acceperint, tanto pluribus egent; ita ambitiosi, quanto majori funguntur honore, tanto plus ambire concupiscunt* (hom. 43 ad pop.). Quod Seneca familiari explicat similitudine canis famelici, qui frustulo panis illi projecto non satiatur; postquam illud deglutivit, aliud et aliud sibi projicere avidè appetit: *vidisti, inquit, aliquando canem missa a domino frusta panis, aut carnis, aperto ore captantem? Quidquid accepit, protinus integrum devorat, et semper ad spem futuri inhiat. Idem evenit nobis: quidquid enim expectantibus fortuna projecit, id sine ulla voluptate recipimus; statim ad rapinam alterius erecti et attentì* (Ep. 73). Nec mirum: quia cor hominis ambitiosi est insatiabile, nec illud explere possunt omnes mundi dignitates; *expleri nescit honorum cupido; celerem habituræ res finem sine fine queruntur* (S. Hier. ep. ad Demetriad). Parvipendendæ ergo et contemnendæ mundi dignitates, cum ita fallaces sint, ut satietatem semper polliceantur et nunquam satient. Demum contemnendæ, quia *tance sunt et inanes.*

3. *Vanum, inquit divus Basilius (in Psal. 4), est id quod vacuum dicitur, quod nomen quidem habet, rem vero ipsam non habet.* Hujusmodi autem sunt mundi dignitates, quæ habent nomina sine re; habent nomina vacua, quæ dignitatem sonant et dignitates non sunt. Ut enim ait D. Chrysostomus, dignitates sæculi non sunt dignitates, verum solummodo nomina dignitatum: *Dignitates temporales haudquaquam quis dignitates dixerit: sed dignitatum nomina dumtaxat* (hom. 1 in ep. ad Rom.). Vanum dicitur, quod exterius bonum et aliqua æstimatione dignum videtur, intus vero nullus est pretii, omnique caret bonitate: sic dicimus de nuce, quæ exterius pulchra et bona apparet, ejus pulchritudinem et bonitatem esse vanas, si intus nucleo careat. Et juxta hanc regulam mundi dignitates, quæ quidem exterius nitent et aliquam apparentem præferunt bonitatem, vanæ dicendæ sunt: quia re ipsa et interius bonitate carent: vel si aliqua polleant bonitate, hæc ita exilis et contemptibilis est, ut pulveri, qui a vento jactatur, et pedibus teritur, eam similem censeat divus Gregorius, dicens: *Quid sunt labentium dignitatum infule, nisi pulvis?* Quam stulti ergo, qui mundi dignitates magni faciunt: non enim æstimandæ, potius despiciendæ, quia transitorie, fallaces et vanæ. *Ad hæc mundi dignitates sunt etiam timendæ.*

II PARS.

Mundi dignitates sunt timendæ.

Plerique quidquid splendoris in mundi pompa, ejusque dignitatibus elucet, plurimum admirantur; ac erronee credentes, nullum in iis latere periculum, absque ulla formidine in altum sublimari appetunt, *et non deterrentur periculis, quæ ambitione cæcati non vident* (S. Bern., ib.). Si tamen Doctori gentium fidem adhibeamus, nullatenus ambiendæ, potius reformiandæ mundi dignitates; *Noli altum sapere, sed time* (ad

Rom. 12). Timendæ quidem, quia qui ad eas elewantur, 1. pro suis subditis spondent; 2. de suis subditis rationem reddent; 3. pro suis subditis punientur.

1. In ipso instanti quo quis aliis præponitur, et ad terrenas dignitates sublimatur, apud Deum fit sponsor et fidejussor pro omnibus suæ curæ commissis: adeo ut ex hoc momento, ad reddendam rationem de omnibus, qui ejus incuria et defectu in peccata labentur, strictissime sese obliget. Quod quidem certo constat ipso sapientissimi Salomonis testimonio dicentis, eos qui ad mundi dignitates elewantur, spondere pro amicis, seu subditis suis, suamque sponsonem manu et ore confirmare *Fili mi, si sponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, illaqueatus es verbis oris tui, et captus proprius sermonibus* (Prov. 6, 1). Scio, ad varios sensus hæc verba a nonnullis detorqueri; divus autem Gregorius illa de prælatis exponit, atque, quod cum in dignitatum suarum possessionem veniunt, pro omnium sibi subditorum animabus Deo spondent; ac pollicentur, quod eos manu et ore, seu opere et doctrina salvare conabuntur. Præfata etiam Salomonis verba eodem modo venerabilis Beda exponit, expenditque de prælato aut superiore, qui dignitatem iniens, eo ipso pro subditorum salute fidejussorem sese offert: *Spondidisti pro amico*, inquit, *id est, pro subdito, qui tibi cordi esse debet magis quam fidelis amicus*. Ecce sponsonem quam faciunt quicumque dignitates adeunt: ex tunc quilibet pro subditorum animabus propriam oppignorat animam; et ideo Doctor Angelicus præpositos alloquens, ait: *O pastor, obligasti te Deo, ut pro grege tuo impendas manum et os tuum; ut quidquid ore potes proloqui, et quidquid manu potes operari pro salute gregis tui, hoc ex sponsonem tua tenearis præstare: nimirum pascere gregem tuum omnis virtutis exemplo, et perenni doctrinæ eloquio*. Timendæ ergo mundi dignitates: quia qui ad eas elewantur, pro suis subditis spondent; ac etiam quia de suis subditis rationem reddent.

2. Cum ad dignitates aliqui sublimantur, ex tunc tacite pro animabus subditorum Deo spondent, ac debitum contrahunt

rationem de iis reddendi, et revera de iis in die judicii rationem Deo sunt reddendi: *ipsi enim percipiant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri* (Heb. 13, 28). Hæc ratio, quam ab iis Deus exigit, stricta erit et terribilis: cum enim pro subditis suis spondentur, Deus benigne eos audivit, eique plurimum placuit talem sponso; si vero promissis non steterint, Deus, ut infensissimus hostis, ab iis rationem requiret, atque, ut ait D. Bernardus, *Deus, qui amicus fuit in sponsonem, extraneus erit in exigenda ratione*. In tremendo extremi judicii die, cuilibet episcopo, prælato, et superiori Christus voce terribili dicat: *Ubi est grex qui datus est tibi, pecus inclytum tuum* (Jer. 13, 20). Quasi dicat: redde rationem gregis tibi commissi: quomodo illum custodisti? Qua doctrina illum pavisti? Quibus illum exemplis fovisti? Quibus armis illum a tartareis protexisti hostibus? Qua cura et vigilantia illum a via prava avertisti, et per justitiæ semitas deduxisti? Redde rationem, inquit: redde rationem, o pastor nequam, an quod in grege tuo infirmum fuit consolidaveris, an quod ægrotum fuit sanaveris, quod fuit contractum alligaveris, quod abjectum fuit reduceris, et quod perierat quaesieris? O pastores et superiores, hæc vobis de inferioribus reddenda est ratio; quæ tam stricta et terribilis erit, ut vix credat Chrysostomus, aliquem ex superioribus salvandum; *omnium quos regis, inquit, tibi reddenda est ratio. Miror, an fieri possit, ut aliquis ex superioribus sit salvus* (in c. 13 ep. ad Heb.). Timeant ergo quicumque aliis præsent, quia de omnibus curæ suæ demandatis rationem sunt reddituri. Heu si timendum iis qui de sua solummodo anima rationem reddere debent, quanto timore et tremore concuti debent superiores, qui de subditorum omnium animabus rationem sunt reddituri! *Penset qui ad satis faciendum districto Judici de sua tantum anima viæ sufficit; quia quot regendis subditis præest, totidem apud Deum ei reddendæ rationis onus inest* (S. Greg. Moral. 24, ult.). Si centum, aut mille subditis præsis, de centum aut mille rationem es Deo redditurus: o quale onus! o quam timendæ dignitates! *Neque mirus timendæ, eo quod qui eas sustinent, pro suis subditis punientur*.

3. Si enim peccatum aliquod perpetraverint subditi, praelatis consentientibus, annuentibus, applaudentibus, vel non renitentibus: si etiam a peccatis committendis subditos pro viribus non averterint, vel de commissis haud corripuerint, ipsi praelati pro subditiis plectentur. Cujus rei praeclarum adduci potest argumentum ex libro Numerorum, ubi habetur, quod postquam peccavit populus Israel, jussit Deus, ut principes populi suspenderentur in patibulis contra solem: *Tolle cunctos principes populi, et suspende eos contra solem in patibulis* (Num. 25, 4). Cur peccante populo, suspenduntur in patibulis, et severe puniuntur eorum prepositi? Ratio est, quia inferiorum culpa ad desides et negligentes superiores referuntur, iisque a Deo imputantur, idcirco pro iis merito puniuntur. Quod perbelle adnotavit S. Petrus Damiani, dicens: *Quid est quod populus in luxuria voraginem labitur, et in eorum prepositos vindicatur? Subditi delinquant, et principes in patibulis suspenduntur? Scilicet alius est qui peccat et alius qui vapulat. Cur hoc, nisi quia culpa subditorum in praepositorum redundat opprobrium et quod ab oculis erratur, negligentia pastoris adscribitur? Vide quam sit formidolosa conditio praesidentium; ut non modo pro suis, sed etiam pro subditorum puniantur offensis* (lib. 4, ep. 15). Alia multa et praeclara hujus rei exempla nobis sacrae suppeditant paginae, ex quibus unum dumtaxat referam de Heli sacerdote, quem objugans Deus, ait: *Quare calce abjecistis victimam meam, et munera mea quae praecepi, ut offerrentur in templo: et magis honorasti filios tuos quam me, ut comederetis primitias omnis sacrificii Israel populi mei? Ecce dies veniunt, et praecedam brachium tuum* (1 Reg. 2). Sacrae Regum historiae expostores asserunt, non Heli, sed filios ejus talia perpetrasse peccata; etenim Heli filii primitias sacrificiorum absument; cur ergo Heli sacerdotem tam acriter objugat Deus? Cur Heli, de quo testatur Chrysostomus, quod sine quaerela Judeos rexerit, quodque virtutibus claruerit, tam severe a Deo punitur? Haud aliam sane ob causam, quam quia peccata filiorum, de quorum salute Heli parum fuit sollicitus, ipsi imputantur; quia, inquit

Chrysostomus, *illi cura non fuerat et diligentissima et vehementis salutis liberorum, nihil excusare eum potuit, quominus et misere, et infelicitate periret*. Quis ergo ad dignitates oveli non timeat? Timendum est, inquit D. Augustinus; quia quanto major honor datur, tanto majus periculum comparatur. Timendum est, ait S. Antoninus, quia *dignitates temporales sunt plene periculi*. Suscipere dignitates metuendum est, inquit Chrysostomus; super eos namque qui eas possident, *periculum imminet divinae justitiae*. Maxime etiam metuendum, quia qui ad dignitates sublimantur, pro suis dignitatibus spondent, de iis rationem reddent, et pro iis puniuntur. Non ergo ambienda, imo plurimum timenda sunt saeculi dignitates, ideoque etiam fugiende.

III PARS.

Mundi dignitates sunt fugiende.

Ab omni peccato fugiendum, tamquam a facie colubri; quasi a facie colubri fuge peccata (Eccli. 21, 2). Verum ambitio dignitatum est praecipue fugienda, quia saeculi dignitates sunt quasi colubri et serpentes venenosus, qui animabus illorum, qui eas possident, virus et venenum pessimum infundere solent. Quod sane indicavit Deus, cum Moysi, quem in populi sui iudicem electurus erat, praecepit, ut portentosam illam virgam, quam manu gestabat, in terram projiceret; ipse etenim Dei mandato obtemperans eam projecit, statimque in horribilem et venenosum serpentem conversa est; ut notum fieret, dignitates saeculi in se spectatas cito fieri venenosos serpentes, a quibus fugiendum. Et revera ab iis fugerunt viri sancti; easque fugere docuit Christus 1. nascens in praesepio; 2. fugiens in montem; 3. in cruce moriens.

1. Dei Genitrix Maria Christo nascenti non thronos, non superba palatia, non regiam paravit; illum in humili praesepio inter duo animalia collocavit; et reclinauit eum in praesepio.

Et ideo de Christo recens nato ait Tertullianus, quod *passus set molestos Caesaris census, et diversoria angusta, et sordidos pannos, et dura præsepia* (de Inc. Chr. 2). Miror, cum Verbum æternum humana carne indutum in angusto præsepio jacentem intueor; miror, et in stupore rapior, cum Dominum æternæ Majestatis in vili præsepio vagientem audio; miror, ac tantæ humiliationis ac vilificationis causam studiose inquiri. Dic, obsecro, cur sic humiliavit se, abbreviavit se; et exinanivit se Deus tantæ Majestatis? Cur ille, quem vidit Isaias sedentem supra thronum excelsum et elevatum; cur ille, quem cœli et terra capere non possunt; cur ille, qui angelorum et hominum, nec non cœli et terræ Rex et Dominus est, in exiguo comorari stabulo, et in angusto elegit recumbere præsepio? Cur ita, o Domine; cur sic tua humiliari voluit majestas? Sic humiliari voluit, ut fugeret et reprobaret mundi gloriam et ejus dignitates; in stabulo nascitur Christus, et in præsepio reclinatur, plane ut reprobet gloriam mundi, damnet seculi vanitatem (S. Bern. ser. 2 de nat. Christi). O admirabile altissimæ humilitatis exemplum! O quam præclare docet nos Christus transitorias hujus mundi dignitates fugere! E converso quam imprudentes et stolidi sunt christiani illi, qui scientes et credentes Christum humiliari et veluti annihilari voluisse in præsepio, mundi dignitates nec minimum fugientes, ad eas potius sublimari summo affectu ambiunt: *Quid autem magis indignum, quid detestandum amplius, quid gravius puniendum, quam ut videns Deum cœli, parculum factum, apponat ultra homo magnificare se super terram? Intolerabilis impudentiæ est, ut ubi sese exinanivit majestas, vermicalus infletur et intumescat* (S. Bern. ser. 1 de Nat.). Absit a vobis tam detestandus tumor: ne stulte ambiatis labiles et periculosas seculi dignitates; sed ad eas sublimari fugite, cum hoc doceat Christus nascens in præsepio, *idemque confirmet in montem fugiens.*

2. Postquam Christus turbam multam et famelicam quinque panibus et duobus piscibus satiavit, sciens, quod ex gratitudinis debito eum in Regem eligere vellent, ab iis aufugit et in montem se contulit; *Jesus ergo cum cognovisset, quia ven-*

turi essent ut raperent eum, et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus (Joan. 6). Cur fugit Christus, cum eum in regem eligere, et ut regem venerari volunt populi? Fugere poterat Christus, cum Judas, pontifices et satellites eum quærebant ad mortem; eorum manus et malitiam declinare ipsi tunc erat facillimum: et tamen tunc non fugit; quin contra, hostibus suis, a quibus erat flagellandus, conspuendus, tradendus et crucifigendus, obviam ivit, iisque ultro se obtulit: cur ergo non fugit Christus, cum ad mortem quæritur; et fugit, cum inquiritur ut ad thronum regium sublimetur? Non fugit, cum ad mortem quæritur, quia voluntarie venerat, ut mortem pro mundi salute obiret; *oblatus est quia ipse voluit* (Isa. 53); fugit vero Christus; cum ad solium regium sublimandus inquiritur, *ut nos doceat honores, prælationesque fugere*, inquit Dionysius Carthusianus. Quam etiam rationem adducit Tertullianus, dicens: *si Christus regem fieri refugit, plenissime dedit formam suis de fugiendo omni fastigio, tam dignitatis. quam potestatis* (de idolol. 18). Christus haud dubie totius mundi Rex erat et Dominus, sævæ dignitatis regniæ conscius erat et possessor: ac licet eam non exterius exerceret, eam tamen exercere et ut rex honorari poterat; attamen regius sibi debitos fugit honores, ut doceat nos honores et dignitates seculi fugere, utque nobis det formam eas fugiendi. Miramini præclarum hoc humilitatis exemplum; atque Christum dignitates seculi fugientem imitami. *Frustra appellamur christiani, si imitatores non fuerimus Christi* (S. Leo. ser. de nat.). Itaque imitami Christum pompam et mundi dignitates fugientem: christiani plurimi imitari optarent Christum miracula facientem, in Thabore luce divina radiantem, vel omnium applausus concionibus suis sibi conciliantem; illum autem despectum, opprobriis lacescitum, et dignitates fugientem imitari renuunt. O christiane, non dedigneris facere quod fecit Christus: *non dedignetur, quod fecit Christus, facere christianus* (S. Aug. tract. 58 in Joan.). Imitare Christum, qui docet nos dignitates fugere, cum fugit in montem; *ac etiam cum in cruce moritur.*

3. Christus Dominus toto vitæ suæ tempore altioris humili-

tatis viam tenuit: domicilio enim fuit incertus, vestitu incultus, vultu et aspectu inglorius, cum pauperibus conversatus, et humilia quævis amplexus; at in morte honores potissimum fugit, et humilitatem profundiorum sectatus est. Ut enim de Christo moriente loquitur Tertullianus, *despuitur, verberatur, deridetur, foedis vestitur, foedioribus coronatur*. Cur, quæso, Christus in morte tot opprobriis et contumeliis affici vult? Cur gravissimis crucis supplicis, et diræ quam patitur morti, superaddi vult ludibria, derisiones, et omnis generis humiliations? Certe sic despici et abjici vult, ut doceat nos superbiam et honorum ambitum fugere: *ad hoc contumeliarum ludibria, et irrisionum opprobria toleravit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus* (S. Greg. Mor. 34, 18). Hanc etiam honorum et dignitatum ambitionem e cordibus nostris eradicare et fugere docuit nos Christus moriens, cum morte ignominiosa et turpissima plecti voluit. Pro hominum salute mori volens Christus, potestatem habebat eligendi genus mortis, quod sibi magis placuisset; et tamen genus mortis elegit, quod vilissimum et turpissimum erat: mori voluit, sed in cruce: crucifigi voluit, sed inter duos latrones, ac tanto cum dedecore et confusione, ut Christum sic vilificatum videntes stupeant et angeli et homines. Quæ eum causa ad turpissimam mortem præeligendam impulit? Sane unica; ut scilicet homines doceat humilitatem sectari, et ambitionem fugere: *Christus, inquit Chrysostomus, sustinuit mortem: cur ignominiose? Non propter aliud, quam nos docens, ut gloriam, quæ ab hominibus datur, nihili ducamus et fugiamus* (hom. 28 in ep. ad Heb.). O quam præclare docet nos Christus dignitates et honores mundi fugere! Quam sedulo usque ad extremum idipsum nos edocet! Re quidem vera antequam divinam efflet animam, caput suum inclinavit: *et inclinatio capite, tradidit spiritum* (Jo. 19, 30). Nos prius expiramus, inquit Chrysostomus et postea caput decidit; Christus primo inclinavit caput sua voluntate, et postea expiravit. Cur Christus, antequam moriatur, voluntarie caput inclinavit? Præclare et proposito nostro congrue respondet D. Bernardus, Christum morientem caput inclinasse, quia

crucis titulum fugiebat. Jusserat præses, ut supra Christi caput cruci affigeretur titulus, quo Christus Judæorum rex nominaretur: *Scripisit autem et titulum Pilatus, et posuit super crucem*. Erat autem scriptum: *Jesus Nazareus rex Judæorum* (Jo. 19, 19). Christus autem caput suum inclinavit, et quantum potuit, ab hoc titulo elongavit, ut se regiam fugere dignitatem ostenderet: *Caput inclinavit, quia titulum crucis fugiebat*. Heu! quis jam mundi dignitates æstimet, ambiat et quærat? Imo quis eas non parvipendat, timeat et fugiat? Transitorie sunt, vanæ sunt, fallaces sunt; ergo non æstimandæ, sed contemnendæ. Qui ad eas elevantur, pro subditis suis spondent, de iis rationem reddent, et pro iis plectentur: itaque non ambiendæ sunt, sed timeandæ. Eas fugere docuit nos Christus nascens in præsepio, fugiens in montem, et in cruce moriens; ideo non inquirendæ, sed fugiendæ. Terrenas ergo dignitates contemnite et fugite in præsentis sæculo, et celestes in futuro dabit Dominus. *Amen*.

DOMINICA PASCHATIS

DE CHRISTI RESURRECTIONE.

Valde mane una Sabbatorum veniunt ad monumentum
(Marc. 16, 2).

Angeli, Petrus, et sanctæ quædam mulieres ad Christi sepulchrum se contulerunt; *Angeli*, ut eum resurrexisse annuntiarent; *Petrus*, ut magistri corpus videret; *sanctæ mulieres*, ut corpus ejus ungerent: *Maria Magdalena et Maria Jacobi, et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum, et valde mane veniunt ad monumentum*. Angelos, Petrum, et sanctas mulieres ad Christi sepulchrum properantes hodie co-